

Unfortunate Consequences of Leaving (Enjoining Good And Forbidding Evil)

Mohammad Haroon Ghazizada

Department of Islamic Cultural, Education Faculty, Baghlan University, Afghanistan.

Corresponding Author: Mohammad Haroon Ghazizada, E-mail: mohammadharoonghazizada@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article Type:
Review Article

Article History:

Received: 7, May,
2024

Revised: 11, June,
2024

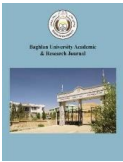
Accepted: 17, July,
2024

Published: 23,
July, 2024

Over the past twenty years, there has been no official institution by the government to invite people to do good and forbid evil until the arrival of the Islamic system. The formal institution under the name of the Ministry of Promotion of Virtue and Prevention of Vice now calls on society towards salvation. The purpose of writing this article is to draw attention towards their religious obligations, analyzing the harms that have arisen from neglecting these duties in Islamic society. Real-life examples from current times are mentioned in light of Quranic verses and Hadiths, connecting current societal realities more closely to these texts for readers to better understand the present situation. Research results show that various incidents and many existing problems in Islamic society stem from neglecting the promotion of virtue and prevention of vice. The research method used in this article was primarily descriptive.

Keywords: virtue, vice, oppressor, governance, poverty-induced.

To cite this article: Ghazizada, M. H. : 2024. Unfortunate consequences of leaving (Enjoining good and forbidding evil). Baghlan University Academic Research Journal, Vol. 12, Issue. 1, Serial No. 34 - Spring – Summer (2024), 79-92. License: RCTD – GNJR – 0018 - 23.
Publisher: University of Baghlan

عواقب ناگوار ترک امر به معروف و نهی از منکر

پوهنمل محمد هارون غازی زاده

عضو کادر علمي دپيارتمنت علوم و فرهنگ اسلامي پوهنځي تعليم و تربيه پوهنتون بغلان.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>در طول بیست سال گذشته، نهاد رسمی از طرف حکومت وقت وجود نداشته تا اینکه مردم را دعوت به معروف و نهی از منکر نماید. حال با روی کار آمدن نظام اسلامی، نهاد رسمی زیرنام وزارت امر به معروف و نهی از منکر جامعه را به سوی رستگاری فرا می‌خواند. هدف از نوشتن مقاله جلب توجه جامعه بسوی مکلفیت شان، اضرار که از ترک آن در جامعه اسلامی به وجود آمده می‌باشد. این مقاله روش توصیفی-تحلیلی بوده، مثال‌های واقعی از زمان کنونی در روشنای احادیث و آیات قرآن ذکر گردیده، واقعیت فعلی جامعه را به نصوص بیشتر ارتباط داده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که آمدن حوادث گوناگون و بسیاری از مشکلات موجوده در جامعه اسلامی از ترک امر به معروف و نهی از منکر است. روش تحقیق در این مقاله کتاب خانه‌ای و توصیفی بوده است.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله مروری</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۸ هـ ش</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۲۲ هـ ش</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۲۷ هـ ش</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۵/۲ هـ ش</p>

معروف، منکر، ظالم، حاکمیت و فقر ذلت.

واژه های کلیدی:

استناد: غازی زاده، محمد هارون. (۱۴۰۳)، عواقب ناگوار ترک امر به معروف و نهی از منکر، مجله علمي-تحقيقي پوهنتون بغلان، شماره ۱، بهار و تابستان (۱۴۰۳)، شماره مسلسل ۳۴، دور ۱۲. (۷۹-۹۲).

ناشر: پوهنتون بغلان.

مقدمه

سزاوار همه توصیفات ذات مقتدر و توانا است درود به رحمت للعالمین ناجی بشریت و برپا ران با وفایش که بشکل احسن از ناموس بزرگ و خورد اسلام پاسداری نموده و جهان را با نور توحید منور گردانیده اند.

مسلمانان صدر اسلام همواره در تطبیق امر به معروف و نهی از منکر و زنده نگاه داشتن آن در جامعه خویش توجه داشتند. و حتی صاحبه برای امیران خویش میگفتند: که اگر شما از جاده شریعت اسلامی دور شوید پس شما را باشمشیر به راه اسلام راست می‌نمایم، همین بود که بسیار با اوج عزت و سر فرازی کامل در جهان حیات خویش را سپری نموده، از خود تاریخ پرافتخار و زنده را بجا گذاشتند. سال‌ها است که از وقت ایشان سپری می‌شود، باخواندن تاریخ درخشان شان باز ماندگان تا کنون به آنها افتخار می‌نمایند، ولی مصرانه سعی می‌کنند تا زندگی پر عظمت گذشته خویش را باری در زندگی شاهد آن باشد نمی‌توانند. واقعیت امر از این قرار است که مسلمانان کنونی امر به معروف و نهی از منکر را در زندگی خویش فروگذاشتند. و کسانی هم به امور خیر دعوت شان دهد به طرف شان به دیده شک و تردید نگریسته مورد تکذیب قرار داده و دنبال توطیه‌های منفی عمر خویش را سپری می‌نمایند. ولی غیر مستقیم و یا مستقیم به دعوت بیگانگان لبیک گفته زمینه را برای پذیرش فرهنگ بیگانگان مساعد می‌سازند؛ از همین جا اهمیت بحث تبارز می‌کند که زمانی مسلمانان زندگی تلخ را که سپری می‌کنند می‌بینند که، همه نا هنجاری‌ها از عدم موجودیت امر به معروف و نهی از منکر است. از قبیل نبود خیر و برکت در جامعه، وجود عذاب‌های گوناگون و بروز فتنه‌های بیش از حد این مسئله و ادار می‌سازد که برای امر به معروف نمودن همت نموده شبانه روز تلاش کنند تا محیط خویش را بسوی رستگاری دنیا و آخرت سوق دهند. هدف نگارش مقاله معطوف بر این است که قشر تحصیل کرده جامعه به مکلفیت شان متوجه شوند. اضرار ترک امر به معروف و نهی از منکر آشکار گردد در نتیجه بیان شود، که ترک آن باعث بی عزتی واز بین رفتن نظام اسلامی شده سبب تحقق مشکلات بیشتر در جامعه گردیده است.

چرا تمام نا به سامانی‌ها در جهان اسلام بوقوع پیوسته؟ مسلمانان به واقعیت ذلت‌بار ترین زندگی خویش را سپری می‌نمایند تا کنون تاریخ شاهد آن نبوده است. آیا این حالت از سبب ترک امر به معروف و نهی از منکر به میان آمده؟ بنابراین در مقاله سعی گردیده است تا هرچه بیشتر وضعیت و حالات و خیم مسلمانان معاصر از زاویه ترک امر به معروف و نهی از منکر مورد بحث قرار

داد. در باره امر به معروف و نهی از منکر کتاب های متعدد نگاشته شده است مثل: الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر لابن اَبی الدنیا، (۱۴۱۸ هـ ق) صاحب این کتاب به جمع نمودن احایث متعلق به بخش های مختلف امر به معروف و نهی از منکر آمده پرداخته است ولی به خود امر به معروف و عواقب ناگوار آن توجه نکرده است، همچنان کتاب از عبد العزیز بن عبد الله بنام (القول البین الأظهر فی الدعوة إلى الله والأمر بالمعروف والنهی عن المنکر) (۱۳۶۰ هـ ق) این کتاب بحث روی امر به معروف و نهی از منکر را از دید گاه فقهی نموده و مسایل فقهی را مورد توجه خویش قرار داده است که در کدام زمان امر به معروف واجب است و در کدام زمان واجب نیست و چه زمان انسان می تواند از امر به معروف و نهی از منکر دست بکشد و یا هم چه زمان می تواند با افراد که به امر به معروف و نهی از منکر توجه نمی کند و سخنان دعوت گران را نمی شنوند قطع رابطه نمایند و غیره، اما از شکل تطبیقی امر به معروف و نهی از منکر در جامعه و از واقعیت های جامعه زمان خویش را تبارز نداده است. در این مقاله تلاش صورت گرفته که از منابع معتبر به روش کتاب خانه ای معلومات جمع آوری گردیده، به شکل توصیفی، تحلیل و تجزیه شده است تا پاسخ گوی سوالات تحقیق بوده باشد.

بحث و تحلیل

امربه معروف و نهی از منکر وجبه ای هر فرد مسلمان است. به خاطر افای مسؤولیت و حفظ جامعه خود، باید برای تحقق بخشیدن این امر مقدس مبادرت ورزند. در هر سازمان و جامعه ای که امر به معروف زنده بوده آن جامعه و سازمان مملو از تمام برکات آسمانی وزمینی بوده، بر اهداف تعیین کرده خود نایل گردیده اند.

معروف از نگاه لغت صیغه اسم مفعول ضد منکر، معروف عملی است که در جامعه شناخته شده و قابل پذیرش برای همه بوده باشد و کسی آنرا زیست نشمارد. معروف در اصطلاح اسم جامع برای هر کار خیر که عبارت اند از طاعت الله متعال، نزدیکی حاصل نمودن به خداوند و نیکی کردن برای انسانها^۱ و هر آن شی را که شریعت اسلامی نیک شمرده معروف است.^۲

^۱ الجزری، أبو السعادات المبارک بن محمد، (۱۳۹۹هـ). النهایة فی غریب الحدیث والأثر، تحقیق: طاهر أحمد الزاوی، محمود محمد الطنّاحی، المكتبة العلمیة، بیروت لبنان، ج ۳، ص ۴۴۲.

^۲ الجرجانی، علی بن محمد بن علی الزین الشریف، (۱۴۰۳هـ ق). کتاب التعریف، محقق: جماعة من العلماء، چاپ اول، دارالکتب العلمیة، بیروت لبنان، ص ۲۲۱.

منکر، ضد معروف است در لغت کار زشت و بد را گویند. در اصطلاح: هر آن شی را که شریعت اسلامی آنرا قبیح شمرده حرام و مکروه قرار داده است.^۱

امر به معروف و نهی از منکر رسالت همه انبیاء الهی بوده و تمام ایشان وظیفه‌ی مقدس خویش را به بهترین شکل انجام دادند. و آخرین پیامبر حضرت محمد رسول الله (صلی الله علیه وسلم) این رسالت بزرگ را به وجه احسن انجام داده، رسالت و مکلفیت خویش را به پایان رسانده است. ولی این وظیفه مقدس بعد از وی برای راه روان او انتقال یافته، چون امر به معروف و نهی از منکر بسیار امر مهم بوده و ترک آن موجب خطرات جبران نا پذیر را در پی داشته است. که رسول الله از عواقب ترک آن هشدار داده است. حالت و مشکلات کنونی امت اسلامی از کنار گذاشتن این امر مهم می‌باشد. در ذیل بر بالای بعضی از مشکلات که از ترک آن به میان آمده است بحث می‌شود.

نتیجه هلاکت یک جامعه را که ترک امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند، مفسدین در زمین فساد را شایع می‌سازد ولی کسی دست ایشان را نمی‌گیرد. در ابتدا منکر را بسیار کوچک ناچیز می‌دانند، مانند: سوراخ کشتی را که در اول امر بسیار خورد اندک می‌دانند وقتی که جلوش را نگرفتند و با وجود کوچک بودنش رها نمودن زمان که بزرگ و عام شد، جامعه را فراگیرد در آخر باعث آمدن بلا عظیم می‌شود که کسی از آن نجات نمی‌یابد و قضا و سنت الهی چنین است.

پیامبر صلی الله علیه وسلم جامعه را تشبیه نموده است. به یک کشتی که تمام افراد آن باید تلاش کنند تا کشتی شگافته نشود. همچنان همه افراد جامعه اسلامی حدود را که الله متعال تعیین نموده است. در حفظ آن سعی نمایند حدود خداوند ضایع نشود. جامعه اسلامی بنا بر حفظ حدود الله متعال بدودسته تقسیم شده اند.

أ: طبقه‌ی قایم بر حفاظت و حراست حدود الله متعال است او طبقه‌ی علیا است امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند.

ب: طبقه‌ی که حدود الله متعال را مراعت نمی‌کنند، هتک حرمت می‌نمایند طبقه‌ی پائین جامعه هستند اهل منکر و نافرمان می‌باشند.^۲ طبقه پائین بنا بر حسن نیت عدم مزاحمت بر همسایه هایش و عدم فهم شان از کار که مرتکب می‌شود، باعث هلاکت همه اهل کشتی می‌گردد. بنابراین در جامعه

^۱ النهایة فی غریب الحدیث والأثر، ج ۵، ص ۲۴۰.

^۲ الحقیل، سلیمان بن عبد الرحمن، (۱۴۱۷ هـ.ق). الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر فی ضوء الکتاب والسنة، چاپ چهارم، بدون نشر، ص ۴۲-۴۳.

بسیار از انسان های وجود دارد کار شر انجام می دهند چون خود شناسی ندارند. کار زشت خود را بحيث کار خوب جلوه داده جامعه را خراب می کنند، باید دست چنین انسان ها را گرفت، اگر دست چنین مردم گرفته نشود باعث هلاکت جامعه می شود، کسی فکر نکند عذاب که می آید تنها بر کسی نازل می شود مرتکب جرم شده است. نه چنین است بلکه عذاب خداوند وقتیکه آمد عام می باشد یعنی همه را در بر می گیرد چنانکه الله متعال در این آیه فرموده است. {وَأَتَّقُوا فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً} [الأنفال: ۲۵].

ترجمه: خوشتن را از بلا و مصیبتی به دور دارید که تنها دامنگیری کسانی نمی گردد که ستم می کنند.

ترک امر به معروف باعث حاکمیت مردمان نا اهل و بی کفایت می شود.

ابن عمر، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: {لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيَسْلَطَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ شِرَارَكُمْ، فَلْيَسُومَنَّكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ، ثُمَّ يَدْعُو خِيَارَكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ، لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مَنْ لَا يَرْحَمُ صَغِيرَكُمْ، وَلَا يُوقِرُ كَبِيرَكُمْ} ^۱

ترجمه: ابن عمر رضی الله عنه میگوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: حتمی امر به معروف ونهی از منکر می کنید، یا اینکه الله متعال مردمان بد را بالای شما مسلط خواهد کرد و بعد آنها سخت ترین عذاب را به شما می دهد، سپس مردمان خوب شما دعا کنند اما دعای آنها قبول نمی شود، حتما امر به معروف ونهی از منکر نماید، یا این که الله سبحانه وتعالی کسی را بالای تان حاکم قرار دهد که نه بالای اطفال تان رحم کند و نه به بزرگان تان احترام. این حدیث شریف تهدید واضح برای کسانی است. که امر به معروف ونهی از منکر را ترک می کنند؛ همچنان بیان گر وجوب و فرضیت این مسئله است. محتوای حدیث مبارک به عین الفاظ و مشابه آن در کتب متعدد احادیث روایت شده است. وقتیکه مسلمانان دوگروه را می بیند که با هم جنگ می کنند پس بالای ایشان لازم است بجانب حق ایستاده و به سرکوب باطل اقدام نمایند تا اینکه باطل راه بطلان خویش را

^۱ ابن ابی الدنيا، أبو بكر عبد الله بن محمد بن عبید بن سفیان، (۱۴۱۸ هـ ق). الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر، تحقیق: صلاح بن عیاض السلاحي، مكتبة الغرباء الأثرية، السعودية، ص ۴۹.

ترک نموده به حق تسلیم شوند^۱. اگر به یاری حق اقدام نکنند به عذاب‌های که در متن حدیث مبارک ذکر شده گرفتار می‌شوند واقعیت مسلمانان امروزه از همین قرار است.

الف: در حدیث فوق ترک امر به معروف باعث مسلط و حاکم شدن بدترین انسان‌ها بالای جامعه گفته است؛ از همین جهت بریتانیا به توسط مزدورانش در سرزمین‌های اسلامی مخصوصاً به وسیله مصطفی کمال در ترکیه توانست که مسلمانان را بشکل همه جانبه از قدرت کنارزده در سوم ماه مارچ سال (۱۹۲۴) به نابودی کامل خلافت اسلامی نایل گردیدند. مصطفی کمال خلیفه مسلمانان عبد الحمید خان را مجبور نمود که از سرزمین ترکیه امروز بایک بیک دستی با مقدار پول اندک بیرون شود. نظام جمهوریت را نظام رسمی دولت جدید ترکیه اعلام کرد و جای قانون الهی را به قانون بشری عوض نمود. مدارس دینی را به مکاتب تبدیل کرد که تحت ریاست و سرپرستی وزارت معارف قرار داد. در این برهه‌ای تاریخی بر مسلمانان لازم بود که دست‌آتارک ظالم را گرفته وی را امر به معروف کرده، وادار به قبول و تسلیم بحق می‌کردند. ولی متأسفانه چنین نکردند؛ از همین جهت بعد از این تاریخ بی‌عزتی مسلمانان آغاز شد، تا به حال مدت صد سال بیشتر می‌شود. شریب‌ترین انسانها یکی پی دیگر بر سرنوشت مسلمانان حاکم می‌شوند، مانند: مصطفی کمال، حافظ الاسد، بشار الاسد، قذافی، سیسی، ملک سلمان، اشرف غنی و غیره از هیچ نوع جنایت علیه مسلمانان دریغ نکرده اند. حتی خاک بیت المقدس و سایر سرزمین‌های اسلامی را به دشمنان الله متعال تسلیم نموده اند^۲. این حکام مسلمانان را به شدیدترین عذاب شکنجه نموده بر بالای خورد و بزرگ شان هیچ رحم نکرده و نمی‌کنند. به جرم اسلام بودن صدها مسلمان را سر بریده اند، در طول ۲۰ سال مردم افغانستان را بگونه مختلف شکنجه نمودند. که در نصف شب بالای اطفال وزنان و مردان همه در خواب بودند، بدون جزوی ترین شفقت انسانی بم بارد مان نموده همه را باخاک خون یکسان کرده اند مانند: شیندن هرات، محفل دستار بندی در قندوز و غیره.

در مدت بیست سال اشغال و جنگ علیه آن تعداد تلفات 238/476^۳ مردم افغانستان از نظامی و غیر نظامی وجبه مخالف دولت وقت قربانی این جنگ شده اند. تلفات غیر نظامیان این

^۱ ابن بطال، أبوالحسن علی بن خلف بن عبد الملک، (۱۴۲۳ هـ.ق). شرح صحیح البخاری لابن بطال، تحقیق: أبوتمیم یاسر بن إبراهیم، چاپ دوم، مکتبه الرشد، السعودیة، ج ۱۰، ص ۲۲.

^۲ عبد القدیم زلوم، (۱۳۸۲ هـ.ق). خلافت چگونه نابود کرده شد. بدون نشر، ص ۲۱۴.

^۳ <https://www.bbc.com/persian/afghanistan->

جنگ بیست سال بیشتر از دوران اشغال شورای و دو ده جنگ داخلی گفته شده است. در سال ۲۰۱۶ تعداد تلفات جنگی داخلی سوریه را سازمان ملل متحد و اتحادیه عرب ۴۰۰/۰۰۰ بر آورد کرده است، بعد از حمله آمریکا در عراق در سال ۲۰۰۳ آسوشیتدپرس اعلام کرده که بیش از ۱۱۰۶۰۰ عراقی از آغاز جنگ تا سال ۲۰۰۹ گشته شده اند.^۱ بی بی سی به اساس آمار وزارت صحت نوار غزه، از زمان آغاز بمباران اسرائیل بعد از حملات حماس تا اکنون به تعداد ۲۰ هزار از مسلمانان نوار غزه شهید گردیده اند.^۲

ب: کنار گذاشتن امر به معروف ونهی از منکر باعث برانگیختن شدن خشم خداوند می شود {ثُمَّ يَدْعُو خَيْرًا كُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ} سپس بهترین های ما که دعا نماید دعای ایشان را الله متعال نمی پذیرد. این بدان معنی است که انسان مسلمان باید حتما امر به معروف ونهی از منکر نماید. اگر به این عمل نیک مبادرت نکنند باعث آمدن عذاب خداوند می شود. که شیرترین انسان ها بر حاکمیت این چنین مردم مسلط می شود. سپس به خاطر خلاص از چنگال ظالمین بهترین های این مردم دعا نماید دعای ایشان مورد پذیرش خداوند قرار نمی گیرد^۳؛ از همین جهت است. که امروز در تمام گوشه و کنار دنیا مسلمانان در مساجد، در نماز های پنج هفته، وامامان در بهترین سرزمین در مکه ومدینه وبیت المقدس به ضد کفار و اشغال گران صیهونیستی دعای خلاص از چنگال ظلم و استبداد کفار را به الله متعال پیشنهاد می کنند. ولی به آن هم هیچ اثر از ظلم ظالمان علیه مسلمانان کاسته نمی شود.

تارکین امر به معروف مورد لعنت خداوند قرار گرفتند.

{لَعْنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ} {كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ} [المائدة: ۷۸-۷۹]

ترجمه: کافران بنی اسرائیل بر زبان داود وعیسی (علیه السلام) پسر مریم لعن و نفرین شده اند، این بدان خاطر بود که آنان پیوسته سرکش می کردند واز حد میگذشتند. آنان از اعمال زشتی که انجام

^۱ <https://fa.wikipedia.org/wiki>

^۲ <https://www.bbc.com/Persian>

^۳ الصنعانی، محمد بن اسماعیل بن صلاح بن محمد، (۱۴۳۲ هـ ق). التنبیر شرح الجامع الصغیر، المحقق: محمد إسحاق محمد إبراهیم، چاپ اول، مکتبۃ دار السلام، الرياض، ج ۹، ص ۲۷.

می دادند دست نمی کشیدند و همدیگر را از زشتکاریها نهی نمی کردند و پند نمی دادند و چه کار بدی می کردند.

خداوند متعال بنی اسرائیل را به زبان پیامبران خویش مورد لعنت خود قرار داد به سبب نافرمانی و تجاوز شان از حد. و جامعه سالم و صحیح را نابود کرده، و در برابر منکرات سکوت را اختیار نمودند. که این اعمال نامناسب ایشان عمل فردی نبوده. بلکه طبیعت اکثر مردم جامعه بنی اسرائیل فاسد گردیده. یعنی فساد در جامعه و مجتمع شان عام شده به نهی از منکر فعالیت نمی کردند و نیز بسوی منکر منکریت عمل نمی دیدند. جوامع بشری و اسلامی هیچ وقت از فساد خالی نبوده، در جامعه اسلامی از افراد عمل خلاف شریعت صادر می گردد. اما جامعه سالم صحیح جلوفرد مفسد را گرفت و کیفر اعمالش را بالایش تطبیق می کند. در این هنگام از شیوع فساد در جامعه جلوگیری گردیده فساد در محور فرد باقی می ماند. الله متعال در این آیه پیام هشدار برای جامعه اسلامی و مسلمانان می دهد. اگر اینها هم در مقابل منکرات خاموش اختیار نماید به مجازات که اقوام گذشته گرفتار شده اند. اینها نیز گرفتار می شود باید برای از بین بردن فساد و نهی از منکر اقدام عملی نمایند^۱.

ترک امر به معروف فقر و ذلت را به بار می آورد

کنار گذاشتن امر به معروف و نهی از منکر سبب فقر و ذلت جامعه اسلامی می شود. که امت اسلامی را الله متعال در قرآن کریم بهترین امت خطاب نموده است. به علت این بوده است که دست به امر به معروف و نهی از منکر میزنند. حضرت مجاهد رحمه الله چنین تفسیر نموده: زمانی بهترین هستید که امر به معروف و نهی از منکر نمائید^۲. بنا براین وقتی که امت مسلمه این امر مقدس را ترک می نمایند دچار فقر و ذلت می گردند. قسمی که الله متعال فرموده: {كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ} [آل عمران: ۱۱۰]

ترجمه: شما بهترین امتی هستید که به سود انسانها آفریده شده اید امر به معروف و نهی از منکر می نمائید.

^۱ الشاربی، سید قطب ابراهیم حسین، (۱۴۱۲ هـ.ق). فی ظلال القرآن، چاپ هفدهم، دار الشریق، بیروت، قاهره، ج ۲، ص ۹۴۶-۹۴۷.

^۲ تفسیر القرطبی، ج ۴، ص ۱۷۱.

کشورهای اسلامی که امروز چون افغانستان، سومالیا، نایجیریا، میانمار اریتریا، گامبیا، سومالیا، سودان وغیره در زمره فقیرترین کشورهای دنیا داخل گردیده اند. چرخ روزگار اکثریت این سرزمین های اسلامی به همکاری سازمان های ملل متحد، صلیب سورخ، جوامع اروپای ودهها مؤسسات دیگر در گردش می باشند، تعلیم، خوراک، صحت ودیگر نیازمندی های آنها از سوی دشمنان ایشان تنظیم می شود. در گذشته چنین نبوده بلکه تاریخ اسلامی شاهد است. بیت المال مسلمانان که مملو از غنایم، فی، خراج وجزیه بود. نه تنها نیاز مندی مسلمانان از آن رفع می گردید بلکه برای رفع نیاز مندی های اهل ذمه نیز مصرف می شد. امروز حالت مسلمانان طوری شده است. دست نیاز به سوی کفار دراز می کنند، می گویند: بدون کمک های شما ما هیچ کاری نمی توانیم انجام دهیم. آیا نیروهای نظامی که به معاش وتمویل دشمنان دین خدا رشد کرده باشد از آن برای نجات بیت المقدس وسایر سرزمین های اسلامی استفاده نمود؟ این مشکلات از آنجا منشا گرفته است. که به نظام الهی پشت گردانیده امر به معروف را ترک نمودیم ومنکرات بحیث امور خوب در جامعه خویش قبول نمودیم. این مشکلات دمان گیری ما امت اسلامی شده است! چنانچه از حضرت انس رضی الله تعالی روایت است.

أَنْسِ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى يُتْرَكُ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ؟ قَالَ: [إِذَا ظَهَرَ فِيكُمْ مَا ظَهَرَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ]. قِيلَ: وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " إِذَا ظَهَرَ الْإِدْهَانُ فِي خِيَارِكُمْ، وَالْفَاحِشَةُ فِي شِرَارِكُمْ، وَتَحَوَّلَ الْمُلْكُ فِي صِغَارِكُمْ، وَالْفِقْهُ فِي أَرَادِلِكُمْ " [۲

ترجمه: حضرت انس (رضی الله عنه) فرمود: که برای رسول الله (صلی الله علیه وسلم) گفته شد: چه وقت امر به معروف ونهی از منکر ترک می شود، رسول الله فرمود: وقتیکه در وسط شما آشکار شود آنچه که در وسط بنی اسرائیل آشکار شده بود، گفته شد: آن چه است یا رسول الله؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمود: وقتیکه رفتار نرم وتسامح در میان برگزیده های شما ظاهر شود، زنا

^۱ <https://donya-e-eqtesad.com>

^۲ الطحاوی، أبو جعفر أحمد بن محمد بن سلامة، (۱۴۱۵ هـ ق). شرح مشکل الآثار، تحقیق: شعيب الأرنؤوط، چاپ: اول، مؤسسة الرسالة، ج ۸، ص ۴۱۷.

درمسند الإمام أحمد بن حنبل بنا بر تحقیق شعيب الأرنؤوط، اسناد حدیث فوق را قوی گفته است.

در میان بدترین‌های شما ظاهر گردد، حکومت تان بدست انسان‌های بی تجربه و ترسو بی افتد و علم در انسان‌های پست فطرت تعلق بگیرد.

الف: الْإِدْهَانُ: نرمی نمودن در مقابل کسیکه مناسب اش نرمی نمی باشد، بلکه در مقابلش رفتار شدید شود.^۱ کسیکه منکر را می‌بیند حق را ضایع می‌سازد، ولی از منکر مردم را باز نمی‌دارد به خاطر که تمایل به باطل دارد.^۲ قسمی که امروز حکام سرزمین‌های اسلامی در مقابل امریکا و اسرائیل نرمی و تملق میکنند، نه باید چنین می‌شد. باید قسمیکه امریکا و اسرائیل با مسلمانان برخورد میکنند. همان شکل به کفار رفتار می‌شد تا میدانستند در دنیای امروز امت اسلامی زنده است. مخصوصاً در قضیه نوار غزه تمام حکام سر زمین‌های اسلامی موقف واحد اخذ کرده و نقشه‌ی اسرائیل را از روی زمین محو می‌کردند. چنین نکردند ولی متأسفانه برای اسرائیل کمک نموده به کشتار مسلمانان سرعت بخشیدند.

ب: وَالْفَاحِشَةُ فِي شِرَارِكُمْ: در روایت دیگری از حضرت انس (رضی الله عنه) که در ذیل اشاره می‌گردد چنین روایت شده است. {إِذَا كَانَتِ الْفَاحِشَةُ فِي كِبَارِكُمْ}.^۳ ظهور زنا در میان بزرگان و زمام داران امور به معنای حصر نیست صرف در وسط زمام داران و اهل قدرت باشد بلکه زنا عام می‌شود به سرحد که بزرگان و زمام داران امور مردم نیز به آن عمل شنیع گرفتار می‌شوند.^۴ در روایت که در این مقاله استفاده شده قرینه حدیث این را میرساند که زنا در میان انسان‌های شیرین شیوع پیدا می‌کند. و بزرگزیده گان مردم یعنی زمام داران مردم در مقابل از خود نرمی نشان می‌دهند. و جلو منکر را نمی‌گیرند. پس در نتیجه چنین می‌شود که زنا در میان مردم عام شده و اهل قدرت و دیگران بدون کدام کراهیت این عمل را انجام میدهند. اگر اهل قدرت انجام نه دهند چون در مقابل منکر سکوت نموده در جرم این عمل شریک هستند مثل این است. که خود ایشان این جرم را انجام داده باشند. پس هر دو روایت این را بیان میدارد که منکر عام شده خوب و بد به

^۱ شرح مشکل الآثار، ج ۸، ص ۴۱۷.

^۲ البخاری، محمد بن اسماعیل أبو عبد الله، (۱۴۰۷ هـ ق). صحیح البخاری، تحقیق: مصطفی دیب البغا، چاپ: سوم، دار ابن کثیر الیمامه، بیروت، ج ۲، ص ۹۵۴.

^۳ الشیبانی، أبو عبد الله أحمد بن محمد بن حنبل، (۱۴۲۱ هـ ق). مسند الإمام أحمد بن حنبل، المحقق: شعیب الأرنؤوط، مؤسسة الرسالة، چاپ: اول، مؤسسة الرسالة ج ۲، ص ۲۷۳.

^۴ السنندی، محمد بن عبد الهادی التتوی، (ب.ت). حاشیه السنندی علی سنن ابن ماجه، دار الجیل، بیروت، ج ۲، ص

آن شریک هستند. خوب به خاطر سکوت و نرمی که در مقابل منکر نموده است. و بد به خاطر اینکه منکر را انجام داده است. حتی عده از مردم از نداشتن روابط نا مشروع خویش رنج میبردند که چه باعث شده است. با خود بچه دوست و یا هم دختر دوست ندارد. حتی با تأییرپذیری از فضای خراب جامعه بالای حسن و زیبای خود فکر کرده، مبتلا به امراض روانی گردیده. دست به جراحی صورت خود میزنند تا مقبول و زیبا شوند، با اشباع غریزه خویش دست یابند. حدیث شریف نیز بیان گر این است که یکی بجای دیگری قرار بگیرد گاه می شود که عمل شنیع زنا از طرف زمام داران در بین مردم عام شود. و شریر ترین ها زمام داران باشد، یا از طرف پائین عمل زشت ترویج یابد به سرحد زمام داران برسد. و خوب بد به آن گرفتار شده هیچ احساس منکر بودن آن را نکنند حتی با خود بی بالند که چنین عمل ناپسند را انجام می دهند.

ج: وَتَحَوَّلَ الْمَلِكُ فِي صِغَارِكُمْ: زمانی حکومت اسلامی تعلق به اهلش دارد که حاکمان نظام اسلامی تمام امور متعلق به اسلام تطبیق نموده و جهاد علیه دشمنان اسلام قایم داشته و جماعت مسلمانان را حفظ و استوار بدارد. تا عامه اهل اسلام بسوی ایشان رجوع نمایند، چنین وضعیت از بزرگان صادر می شود. حکومت بدست صغار بی افتد به این معنا که همه امورات اسلامی ضایع شده و جهاد متروک قرار می گیرد، همه وقت خود را زمام داران به تزیین و عیش عشرت سپری می کنند. به واقعیت که این وضعیت در سرنوشت مسلمانان فعلی حاکم است.^۱

د: وَالْفِئَةُ فِي أَرَادِكُمْ: وقتیکه علم در نزد فاسقان، انسان های بی خرد و پست فطرت باشد که اصلا علم به آنان زیندگی نداشته و از جمله اهل علم و دانش که به ایشان احترام شود نمی باشد. و نه تنها از علم پاس داری نکرده بلکه عمل را انجام می دهند که بتوسط این افراد مردم متنفر از علم شده علم و اهل علم واقعی را توهین و تحقیر می کنند. حتی بقول شان کسی گوش نمی دهد و باعث تنفر و بدنامی علم و دین می شوند.^۲ به واقعیت که امروز هم عده به نام عالم آمدند نظام کفری را توجیه نموده و آنرا جزوی اسلام دانسته. ماهیت دموکراسی را با اسلام در تناقض ندانسته. در این باره کتاب های را نوشته اند به نام دموکراسی اسلامی. در حالیکه دموکراسی به تمام شاخ برگ و حقیقت اش نظام غیر اسلامی بوده و غیره .. از این کردن ذلت حقارت در کجا می باشد کفر را به

^۱ شرح مشکل الآثار، ج ۸، ص ۴۱۷.

^۲ التویجری، حمود بن عبد الله بن حمود، (ب ت). القول المحرر فی الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر، مؤسسه النور، المملكة العربیة الیعودیة، چاپ: اول، ص ۱۱.

اسلام از تباط داد مسلمانان را گمراه سازند، بعضی از این‌ها به پلو را لیزم دینی باور مند هستند که یهود، نصار و مسلمانان را برادر تلقی نموده بالای قبرهای یهودی گل می‌گذارند. عده به نام عالم مصالح امت اسلامی را نمی‌شناسند و بر خلاف اسلام زبان می‌کشند.

نتیجه گیری

وقتیکه در جامعه اسلامی امر به معروف و نهی از منکر ترک شود، انسان‌های مفسد به فساد خویش دوام دهند و کسی جلوی ایشان را نگیرد. مردم بدین فکر باشند که عذاب خداوند شامل انسان‌های بد کار می‌شود ولی برای کسانی که خاموشی را در مقابل منکر انتخاب نموده هیچ کدام عذاب به ایشان نمی‌رسد چنین دیده گاه اشتباه بوده وقتیکه عذاب خدا در سر زمینی بی‌آید عام بوده همه را در بر می‌گیرد. مگر آنانی که مسئولیت خویش را ادا نموده اند. جامعه‌ای که در مقابل منکرات سکوت می‌کند سبب می‌شود تا مورد لعنت خداوند قرار بی‌گیرند، قسمی که اُمتهای گذشته به چنین سرنوشت روبرو شدند اما امت اسلامی نیز از این امر مستثنی بوده نمی‌توانند.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ذلت و فقر بچاگرگی که امروز در سرزمین‌های اسلامی موجود است. از سبب آن است که مسلمانان کنونی در جامعه‌ای اسلامی امر به معروف را کنار گذاشتند. خود را از حکم الله بی‌نیاز دانسته و یا نظام اسلامی را از پاسخ‌گوی در مقابل پیش رفت‌های مادی بشری عاجز تلقی نموده، رو بسوی غیر الله کرده اند. از این رو شریر ترین انسانها یکی پی دیگر حاکمیت شان را بدست گرفته شدید ترین عذاب را برای مسلمانان معاصر می‌رسانند. مسلمانان بی‌عزت ترین حالت زندگی خود را سپری می‌نمایند. بدون اینکه متوجه شوند مشکلات از کدام ناحیه زندگی شان شرچشمه گرفته است و احساس مکلفیت نمایند. کسانی هم احساس تکلیف می‌نمایند از طرف حکام سرزمین‌های اسلامی مورد تعقب و در بندی خانه‌ها انداخته می‌شوند.

منابع

قرآن کریم

- ابن ابی الدنيا، أبوبکر عبد الله بن محمد بن عبید بن سفیان، (۱۴۱۸ هـ.ق). الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر، تحقیق: صلاح بن عایض السلاخی، مکتبه الغریاء الأثریة، السعودیة.
- ابن بطلال، أبوالحسن علی بن خلف بن عبد الملک، (۱۴۲۳ هـ.ق). شرح صحیح البخاری لابن بطلال، تحقیق: أبوتمیم یاسر بن إبراهیم، چاپ دوم، مکتبه الرشد، السعودیة.
- البخاری، محمد بن إسماعیل أبوعبد الله، (۱۴۲۲ هـ.ق). صحیح البخاری، المحقق: محمد زهیر بن ناصر الناصر، چاپ اول.
- التویجری، حمود بن عبد الله بن حمود، (ب ت). القول المحرر فی الأمر بالمعروف والنهی عن المنکر، مؤسسه النور، المملکه العربیة الیعودیة، چاپ: اول.

- الجزائري، علي بن محمد بن علي الزين الشريف، (١٤٠٣ هـ ق). كتاب التعريف، محقق: جماعة من العلماء، چاپ اول، دارالكتب العلمية، بيروت لبنان.
- الجزري، أبو السعادات المبارك بن محمد، (١٣٩٩ هـ). النهاية في غريب الحديث والأثر، تحقيق: طاهر أحمد الزاوي، محمود محمد الطناخي، المكتبة العلمية، بيروت لبنان.
- الحقيل، سليمان بن عبد الرحمن، (١٤١٧ هـ ق). الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر في ضوء الكتاب والسنة، چاپ چهارم، بدون نشر.
- السندی، محمد بن عبد الهادي التتوي، (ب ت). حاشيه السندی علی سنن ابن ماجه، دار الجيل، بيروت.
- الشاربي، سيد قطب ابراهيم حسين، (١٤١٢ هـ ق). في ظلال القرآن، چاپ هفدهم، دار الشرق، بيروت، قاهره.
- الشيباني، أبو عبد الله أحمد بن محمد بن حنبل، (١٤٢١ هـ ق). مسند الإمام أحمد بن حنبل، المحقق: شعيب الأرنؤوط، مؤسسة الرسالة، چاپ: اول، مؤسسة الرسالة.
- الصنعاني، محمد بن إسماعيل بن صلاح بن محمد، (١٤٣٢ هـ ق). التنوير شرح الجامع الصغير، المحقق: محمد إسحاق محمد إبراهيم، چاپ اول، مكتبة دار السلام، الرياض.
- الطحاوي، أبو جعفر أحمد بن محمد بن سلامة، (١٤١٥ هـ ق). شرح مشكل الآثار، تحقيق: شعيب الأرنؤوط، چاپ: اول، مؤسسة الرسالة.
- عبد القديم زلوم، (١٣٨٢ هـ ق). خلافت چگونه نابود کرده شد، بدون نشر.